

Spelmän från tre landskap på stämman i Brevens bruk

De spelmansförbund med tillhörande låttalsrepresenterande hade på onsdagen en lyckad spelmansträff vid Brevens bruk. Den härigalet sensommarsfest med en svag lukt, som avslutade i solskenet, inlemade de hembygdslieders sammanslutningarna från Östergötlands, Smålands och Götlands spelmansförbund, och mellan 200 och 300 personer hade strött upp för att höra musik och lyssna till bygglåtar och folkvisor.

Det har blivit tradition med denna spelmansträff vid Brevens bruk, och i år var det följtarna som stod för arrangörskapet. I särskilda landskapsgrupper med exempelvis i spelet lågde spelmännen genom brukssamhället och fram till kyrkansplanen, där den landskapslieders tråken inleddes till för dem alla. Ordföranden i följtledningen Bengt Carlsson bjöd på publik och musikanter välkomna och erinrade om att den gamla folksången hade en viss anknytning till det gamla Brevens bruk, varför man nu i denna år följt spelmansträffarna till denna plats.

"Spelmansträffen" hette också den första låt, som de 60 spelmännen sjöng ut, och den följdes av ytterligare några låtar, innan byggsamman från Östergötland, Axel

Sörmlandspelmännen med ordföranden Gustaf Wetter i täten vid marschen genom samhället.

Norling framträdde och läste några dikter på östgötamål. Fröken Birgit Fahle från Norrköping hade också ett uppskattat framträdande och sjöng några folkvisor. Under spelmanspausen var det för barnsuppvisning av Hemgårdens folkdanslag.

I den efterföljande avdelningen framträdde de olika förbunden var

för sig och spelade hembygdslåtar. Smålands spelmansförbunds ordförande Gösta Klemming hade även ett framträdande med äldre instrument. Med anledning av träffen hade midsommarstången fått stå kvar, och sedan spelmännen gemensamt avslutat musikprogrammet, dansade och lekte man runt denna.

Östergötlands Dagblad

måndag 19 aug. 1957

Spelmannsstämman i Brevens bruk blev sprittande glad folkfest

En sprittande glad folkfest, där Östergötlands, Södermanlands och Örebro läns folkmusikförbund på onsdagen höll spelmansträff i Brevens bruk. Brevens bruk är beläget i östra Närke och är ett område som fortfarande har kvar en gammaldags och hemtrevlig prägel. Det är i år tredje gången denna rikliga sammanslagning av spelmän från de olika provinserna har varit till stånd.

Stämman inleddes med en patriotisk sång och följdes av var- och landskapsliederna. Ordföranden Bengt Carlsson bjöd på publik och musikanter välkomna och erinrade om att den gamla folksången hade en viss anknytning till det gamla Brevens bruk, varför man nu i denna år följt spelmansträffarna till denna plats.

Den första låt, som de 60 spelmännen sjöng ut, och den följdes av ytterligare några låtar, innan byggsamman från Östergötland, Axel

Norling framträdde och läste några dikter på östgötamål.

Fröken Birgit Fahle från Norrköping hade också ett uppskattat framträdande och sjöng några folkvisor. Under spelmanspausen var det för barnsuppvisning av Hemgårdens folkdanslag.

I den efterföljande avdelningen framträdde de olika förbunden var

för sig och spelade hembygdslåtar. Smålands spelmansförbunds ordförande Gösta Klemming hade även ett framträdande med äldre instrument. Med anledning av träffen hade midsommarstången fått stå kvar, och sedan spelmännen gemensamt avslutat musikprogrammet, dansade och lekte man runt denna.

I pausen gjorde Hemgårdens folkdanslag från Norrköping under Gustav Lantz en bejublad uppvisning — en nyhet för året.

Så var det dags för de olika förbundens spelmän att framföra var sitt femtonminuters program. Östgötarna inleddes och spelade Strandmans gånglåt, en polska efter Lindblom och några andra sprittande låtar.

Sörmlänningarna under Gustaf Wetters ledarskap spelade Fermens polska, en skänk låt av Schelén och visa från Västergötland.

Närkingarna framförde bland annat Gammal brudmarsch från Närke och Polska efter Kumla.

Att försöka ställa något av detta före det andra är en svår uppgift. Man spelade med en till fasthet och elegans som på en skådans och publikens var bokad i takt med på noterna.

Stämman avslutades med ett gemensamt spel och då framträdde nerna av Prinsens gänglåt. Tillsammans och sommarsången över nejden.

För de yngre barnen var det väl värt att se den gamla folksången. Den som ledde lekar och sångerna var på en grön och blågrön gräsmatta.

Hummelspel överraskning på spelmansträff i Breven

En varm augustiförmidd sken ned över folkdräkter och felor, när Östergötlands, Sörmlands och Närkes spelmän på söndagen höll stämman vid Brevens bruk. Redan från början artade det sig till ena folkfesten. Men ena bilen efter den andra rullade in, och mer och mer fyllde rummet på majstångsplatsen, allteftersom stämman fortskred. Låtar och polskor var så sprittande medryckande, att många omedvetet trampade takten precis som spelmännen själva på den gamla folkvisan. En extra överraskning svarade Sveriges enda hummelbovare, sörmlänningen Gosta Klemming, för, när han samtidigt dök upp som gubben i lådan och spelade några melodier på sitt unika instrument.

Spelman Holger Karlsson från Örebro hade vid spelmanstämman i Brevens bruk för intresserade åhörare i tidriga Birgitta Forsberg från Skövde och hennes tre yngre lillebror Lennart.

Det var tredje spelmanstämman i Breven, alltså Sörmlands spelmanstämman som gick av stapeln 1955. Stämman började redan när på väg att bli en tradition. Den uppskattad som sörmlandsmarifesten vid bruket, och brevensborna brukade beklaget när de såg folkfästningen. Samtidigt inte dunt om bruket till rådet varje sommar blir så där väldigt uppmärksammat utifrån.

När på "bygatan" samlade de olika stämman respektive ordförande och spelmän och berättade sig, gav förklaringar och höll uttåg om vad som skulle spelas. En spelmanstämman har såklart alltid något av improvisation över sig, och programmet har alltid lite "spikat" förträff i sig. Det är, som alltid, när de i alla fall följda som de lärade sig på östgötarna först och

närkingarna sist. Varje förbund hade sin fana och sina entrelåtar. Färgmånst av alla var sörmlandsborna i sina vingåkersdräkter.

Spelade så att det sjöng i stråkarna

Det var 15-20 spelmän i varje grupp, och estraden, dvs. den lövprydda flisvagnen räckte inte till, utan en del fick stå nedanför. Östgötarna var värdar, och deras ordförande Bengt Carlsson hälsade välkommen och presenterade programmet. Först spelade allihopa gemensamt, och de spelade, så att det sjöng i stråkarna. Västan och östgötarna hade varandra i musik. Åsa Axel Norling från Östergötland hade dock stödet emellan med applåder och historier på brevs östgötarna, och fröken Bengt Fahle från Norrkö-

ping sjöng med den rätta folkviserosten Och jungfrun hon skulle sig till ottesången gå m. fl. visor.

Hemgårdens folkdanslag från Norrköping gav en uppskattad uppvisning, där varken Oxdansen eller Väva vadmal saknades, och sen kom det roligaste av allt; de provinsiella framträdandena. Som vanligt gick de i gemytets tecken, och spelmansförbunden "skändade" varandra allt vad de kunde. När östgötarna, som spelade först, behagat knycka en låt ur sörmlänningarnas program, en polska från Helgarö, svarade de sistnämnda med att spela östgötaspelmanen Lindbloms polska Korkskruven.

Och sörmlandsordföranden, den glade folkskolläraren Gustaf Wetter från Katrineholm, fick skratten att runga, när han livfullt berättade historier med anknytning till låtarna. Helt naturligt var det den kände vingåkersspelmanen Vidmarks låtar, som dominerade i sörmlänningarnas program.

79-årig örebrodam med

Närkingarna, eller rättare sagt Örebro läns folkmusikförbund, hade också mycket att komma med, även om deras ordförande Bertil Rydberg klagade över att han fick avlösa den "svårt läppalätte" Gustaf Wetter. Där spelades t. ex. upp Brudmarsch från Närke och Trestegsvals från Värmland. Men det var duoframträdanden också. Örebroarna Rudolf Rittberg och Ragnar Edenhelm spelade skickligt några västmanländska låtar, komponerade av Rittbergs far, och 79-åriga fru Olga Karlsson från Örebro och hennes son Holger utförde Karl XV:s vals.

De sistnämnda var ett mycket populärt par, och fru Karlsson förde stråken lika säkert som någon annan i sällskapet. Men så hade hon också börjat spela redan vid 11 års ålder. Hon berättade för NA-NT, att hon då tagit ut Gubben Noak på en fiol hon fått låna av en gammal man. Snart nog fick hon en fiol av sin far, och sen har hon spelat i alla åren.

Noter har hon aldrig lärt sig, men det har gått bra ändå. Hon har trallat melodierna och så spelat efter gehör. Hennes första fiol finns dock inte kvar längre. Den blev lågornas rov år 1903, då hennes hem i Kumlabö, Hovsta, brann ned och hon själv var nära att bli innebränd.

Hummelspelaren Gösta Klemming — har är ordförande i Sörmlands spelmansförbund — bilade som nämns med ett litet "hummelspel" på sitt cittraliknande instrument, ur vilket han frammanade språka, välklingande melodier. Hummeln har emellanåt en begränsning, det går bara att spela en enda tonart på den.

Allra stora numret på stämman var Göstas brudmarsch, utspelas av alla spelmännen. En finska sång på en lyckad dag!

Kim

Småländskt så det förslog var det faktiskt på den östgötsk-sörmländsk-närkingska spelmansträffen. Här har vi fångat fyra förbundsledare: Sörmlands Gustaf Wetter (smälänning), Östergötlands Bengt Carlsson (östgöte), Närkes Bertil Rydberg (smälänning) och Småländs Gösta Klemming (smälänning förstas).

80-åring äldst...

Forts. fr. sid. 1 —

deras låtar sa här au naturel — man må sedan rynka på näsan för mycket som helst inför spelmannensisk i radio.

Det var i år östgötarnas tur att stå för arrangemanget, och efter marschen genom det lilla brukssamhället var det alltså östgöten Bengt Carlsson som hade att stå på för de två flakvagnar, som följde astrad, och hälsa musikanter och publik välkomna. Han underströk den stimulans för folkemusik som samarbetet mellan Sörmlands och Östergötlands båda spelmansförbund samt Örebro läns folkmusikförbund utgör. För att i handling bevisa detta så höll han upp samtliga spelman på värdarna för att inläsa på dem. Det skulle betecknas som en östgötsk låt om det var det spelmansträffen, och om det var en närkingska låt om det var det Kurl-Pers polska som spelades upp — och då hade alla sagt att alla bönen skulle gå upp i himmelen. Låden spelades upp på den stora till åren 1957.

TRÄTPOLSKA

Dagen skulle ju ha lite extra tonvikt på det östgötska och till den ändan blev Axel Norling fram ur spelmansledet för att läsa några dikter på dialekt. Ett trevligt och uppskattat inslag liksom Norrköpingsflickan Birgit Fahles följande folkvisor.

Folkdans hörde naturligtvis också till dagordningen. Det var Hemgårdens folkdanslag från Norrköping, som gav en vacker uppvisning med bl. a. gamla välkända Väva vadmal och Oxdansen.

Östgötarnas tur var det också att börja, när de tre spelmansförbunden hunnit till sina separata program, och för att reta sina norra grannar en smula valde man att spela Trät Polska. Om den är sörmländsk eller östgötsk lär man nämligen ha trätat om sedan länge tillbaka...

Att hummel var ett gammalt instrument inom folkmusiken var det väl inte så många som visste förut bland publiken, men Små-

landsspelmannens ordförta Klemming hade som kommit som gäst till och med sig hade just en Den avslöjade sig som ett liknande instrument med ett spröd men vacker med ett begränsat användråde — som hr Klemming te det: "det saknar ett svarta tangenter".

Sörmlänningarna med taf Wetter i täten ha kommit så mangrant var tillräckligt många ge Sköldinge skänklåt ta klangen. I övrigt ha som sitt bidrag valt västligaste Sörmland. Fermens polska och e från Vingåker med bakgrund.

Sedan också närkingar trätt på arenan bl åter gemensam spelning la femtio, och med G brudmarsch avslutades är ga spelmansträff på Breve. Publiken kunde vandra e hemåt med än mera vidg ståelse för vad vår gamla folkmusik har att ge och

NERIKES ALLEHANDA
NERIKES-TIDNINGEN
ÖREBRO

ÖREBRO LÄNS STÖRSTA TIDNING

Spelmannsmöte vid Brevens bruk

20.8.1957.

Ordförandena i fyra spelmansförbund möttes vid spelmannsstämman i Brevens bruk på söndagen. Fr. v. ses Gustaf Wetter från Södermanlands spelmansför-

bund, Bengt Carlsson från Östergötlands, Bertil Rydberg från Örebro läns folkmusikförbund och Gösta Klemming från Småländs spelmansförbund. Den sist-

nämnde svarade för musikalliskt inslag vid stämman. Det lyckades stämman spela melodier på en